



PRESENTACIÓ DE L'ASSIGNATURA

Titulació oficial [accés des de grau FHEAG]	<i>Licentiat in Historia, Archaeologia et Artibus Christianis</i> : equivalent al títol universitari oficial de Màster [BOE 22/04/2015]				
Titulació pròpia [accés resta estudis]	Màster en Història i Patrimoni Cultural de l'Església (en conveni amb la URL)				
Assignatura	MCCHP02 L'ART ROMÀNIC EN EL CONTEXT EUROPEU (SEGLES IX-XII)				
Curs	2018-2019	Itinerari/Especialitat	Tots els itineraris	Àrea	C. Comú
Cicle	Segon	Període lectiu	2 Sem	ECTS	10 ECTS
Professors	Dr. Marc Sureda (coordinació i qualificació), Dr. Antoni Virgili, Dr. Josep Torné, Dr. Matthias Tischler, Dr. Màrius Bernadó		Llengua		Català Castellà

Descripció de l'assignatura

El curs té com a objectiu l'aprofundiment multidisciplinar en el període històric corresponent a l'aparició de l'art pre-romànic i romànic en l'actual territori català (del segle IX al XII), que és alhora el de la consolidació de les estructures polítiques, socials, culturals i també específicament eclesiàstiques vigents durant tota l'època medieval i moderna i, més enllà, d'altres realitats vives fins avui dia. El curs està estructurat en tres blocs: història política i social, teologia i litúrgia, i art (en sentit ampli, amb l'objectiu de designar els testimonis materials i culturals conservats d'aquesta època, especialment els vinculats amb l'Església), aquest darrer subdividit en les especialitats d'arquitectura i arts plàstiques, manuscrits i música.

Temari abreujat

1. El context històric: història política i social de Catalunya (Antoni Virgili)
 - 1.1 La "Catalunya" carolíngia (ss. IX-X)
 - 1.2. El procés de feudalització.
2. Teologia (Josep Torné)
 - 2.1. Antecedents patristics i carolingis
 - 2.2. Del Segle de Ferro (888-1049) a la Reforma gregoriana
 - 2.3. Indicis d'una nova mentalitat
 - 2.4. Darreres escoles de teologia monàstica
3. Art
 - 3.1. Espais, imatges i objectes (Marc Sureda)
 - 3.1.1. Arquitectura
 - 3.1.2. Escultura
 - 3.1.3 Pintura

- 3.1.4. Arts de l'objecte
- 3.2. Manuscrits (Matthias Tischler)
 - 3.2.1. Introducció a la història de l'escriptura llatina
 - 3.2.2. La minúscula carolíngia
 - 3.2.3. Selecció i lectura d'exemples d'escriptura carolíngia de Catalunya
- 3.3. Música (Màrius Bernadó)
 - 3.3.1. Els precedents del cant litúrgic cristià
 - 3.3.2. La litúrgia de l'església medieval i la música
 - 3.3.3. El cant gregorià i la seva expansió
 - 3.3.4. La tradició escrita: els inicis de la notació musical
 - 3.3.5. Ampliació del repertori gregorià.

Bibliografia bàsica

1. Història política i social

- J. M. Salrach, *El procés de formació nacional de Catalunya (ss. VIII-IX), vol. 1: El domini carolingi. Vol. 2: L'establiment de la dinastia nacional.* Ed. 62.
- P. Bonnassie, *Catalunya mil anys enrere. Vol. 1: Economia i societat prefeudal. Vol. 2: Economia i societat feudal.* Ed. 62.
- J.M. Sans Travé (ed), *Els comtes sobirans de la Casa de Barcelona: de l'any 801 a l'actualitat.* Ed. Generalitat de Catalunya.
- R. d'Abadal, *Els primers comtes catalans.* Col. Biografies catalanes.
- S. Sobrequés, *Els grans comtes de Barcelona.* Col. Biografies catalanes.
- E. Bagué, J. Cabestany, P.E. Schramm, *Els primers comtes-Reis.* Col. Biografies catalanes.
- J. D. Garrido i Valls, *Ramon Berenguer IV.* Rafael Dalmau, ed.
- M. Aurell, *L'expansion catalane en Provence au XII siècle:* 1986
- P. Benito i Monclús, P. «Guerra, aliances per a la guerra i acords de pau. Estratègies militars i politicodiplomàtiques de l'expansió territorial ultrapirinenca de Barcelona i de la Corona d'Aragó (1067-1213)», dins M.T. Ferrer i Mallol, M. Riu i Riu, *Tractats i negociacions diplomàtiques de Catalunya i de la Corona catalanoaragonesa a l'edat mitjana, I/1. Tractats i negociacions diplomàtiques amb Occitània, França i els estats italians, 1067-1213.* IEC, Barcelona, 2009.
- P. Labal, *Los Cátaros: herejía y crisis social.* Crítica, Barcelona.

2. Teologia

- Kurt Flash, *Pensament filosòfic a l'Edat Mitjana,* S. Coloma de Queralt: Edendum, 2007
- E. Vilanova, *Història de la teologia cristiana,* 3 vols., Barcelona: Facultat de Teologia 1992
- J. leclercq, *El amor de las letras y el deseo de Dios. Introducción a los autores monásticos de la Edad Media,* Salamanca: Sígueme, 2009
- A. M. Landgraf, *Introducción a la historia de la literatura teológica de la escolástica incipiente,* Barcelona : Herder, 1956
- M-D. Chenu, *La théologie au XII siècle,* Paris: Vrin, 1975
- G. D'Onofrio, *Storia della Teologia nel medioevo,* 3 vols., Casale Monferrato: Piemme 1996
- Etienne. Gilson, *La philosophie au Moyen Age,* Paris: Payot, 1944
- Henri de Lubac, *Exégèse médiévale: les quatre sens de l'Écriture,* 4 vols., Paris: Aubier, 1959-1964

3. Art

3.1. Espais, imatges i objectes

Art de Catalunya- Ars Cataloniae, X. Barral i Altet (dir.), Edns. L'Isard, Barcelona 1997, 10 vols.

Barral i Altet, X., *L'art pre-romànic a Catalunya, segles IX-X*, Eds. 62, Barcelona 1981.
Catalunya Romànica, Fundació Enciclopèdia Catalana, Barcelona 1984-1998, 27 vols.
Conant, Kenneth John, *Arquitectura carolingia y romànica: 800-1200*. Madrid, 1987.
Dalmases, N. de ; José i Pitarch, A., *Els inicis i l'art romànic. S. IX-XII*, Barcelona 1986 (2a. ed., 1988).
Español, F.; Yarza, J., *El romànic català*, Manresa, 2007.
Gudiol i Cunill, J., *Nocions d'Arqueologia Sagrada Catalana*, Vic, 1902 (2^a ed. 1931-33, 2 vols)
Junyent, E., *L'arquitectura religiosa a Catalunya abans del romànic*, Curial, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona-Montserrat 1983.
Junyent, E., *Catalogne Romane*, Zodiaque, 1965 / *Catalunya Romànica. L'arquitectura del s. Xi / del s. XII*, PAM, Barcelona, 1975-1976. Yarza, Joaquín, *Arte y arquitectura en España, 500-1250*, Madrid: Cátedra, 2004

3.2. *Manuscrits*

J. Alturo, “Escritura visigòtica y escritura carolina en el contexto cultural de la Cataluña del siglo ix”, in *Las raíces visigóticas de la Iglesia en España. En torno al Concilio III de Toledo. Santoral hispano-mozárabe en España 'Actas de Congreso celebrado en Toledo (21 y 22 de septiembre de 1989)' [= Memoria Ecclesiae 2 (1991)]*, Oviedo 1991, 33–44 i 298.